

IZDVAJAMO IZ OVE EDICIJE

VODENICA NA FLOSI, Džordž Eliot
JEDNA SVANOVA LJUBAV, Marsel Prust
TES OD RODA D'ERBERVILA, Tomas Hardi
SLIKA DORIJANA GREJA, Oskar Vajld
MALE ŽENE / DOBRE SUPRUGE, Luiza Mej Olkot
ANA KARENJINA, Lav Tolstoj
BOGORODIČINA CRKVA U PARIZU, Viktor Igo
MAJSTOR I MARGARITA, Mihail Bulgakov
FRANKENŠTAJN ILI MODERNI PROMETEJ, Meri Šeli
GOSPOĐA BOVARI, Gistav Flober
KNJIGA O SNOBOVIMA, Vilijam Mejkpis Tekeri
DŽEJN EJR, Šarlota Bronte
NANA, Emil Zola
LJUBAVNIK LEDI ČETERLI, Dejvid Herbert Lorens
PORTRET JEDNE DAME, Henri Džejms
ČIČA GORIO, Onore de Balzak
ŠLJIVIN CVET U VAZI OD ZLATA
ORKANSKI VISOVI, Emili Bronte
PORTRET UMETNIKA U MLADOSTI, Džejms Džojs
MOL FLANDERS, Danijel Defo

DŽEJN OSTIN

Mensfild
park

Prevela
Nada Ćurčija Prodanović

■ Laguna ■

Naslov originala

Jane Austen

MANSFIELD PARK

Translation copyright © 2024 za srpsko izdanje, LAGUNA

KLASICI
SVETSKE
KNJIŽEVNOSTI

Knjiga br. 58

Knjiga prva

Glava I

Pre tridesetak godina gospođica Marija Vord iz Hantingdona imala je sreću da mirazom od samo sedam hiljada funti osvoji ser Tomasa Bertrama, vlasnika Mensfild parka u grofoviji Northampton, da se time uzdigne do ranga supruge jednog baroneta i uživa sve udobnosti i ostale blagodeti koje pružaju lepa kuća i veliki prihodi. Sav Hantingdon klicao je diveći se tako sjajnoj udaji, a njen ujak, koji je i sam bio advokat, dopustio je da bude lišena bar tri hiljade funti, ne ostavljajući joj mogućnosti da ikada docnije polaže pravo na njih. Ona je imala dve sestre, koje je trebalo da se koriste njenim uzdizanjem, i oni njihovi poznanici koji su mislili da su gospođica Vord i gospođica Fransis isto tako lepe kao Marija nisu se ustručavali da proriču kako će se i one poudavati gotovo isto tako dobro. Ali na svetu, izvesno, nema toliko bogatih ljudi koliko lepih žena koje bi zaslužile da pođu za njih. Gospođica Vord, posle šest godina, bila je prinuđena da se uda za prečasnog gospodina Norisa, prijatelja svog zeta, koji jedva da je imao išta svog ličnog imanja, a gospođica Fransis prošla je još gore. Zaista, ako ćemo pravo, prilika za udaju gospođice Vord nije bila za odbacivanje, budući da je ser Tomas, srećom, mogao svom

prijatelju da pruži izdržavanje tako što ga je doveo za sveštenika u mensfildsku parohiju, i gospodin i gospođa Noris otpočeli su svoj srećni bračni život s prihodom jedva nešto manjim od hiljadu funti godišnje. Ali gospođica Fransis udala se na sramotu svoje porodice, kako se to obično kaže, i odlučivši se za nekog marinskog poručnika bez škole, imanja i dobrih veza, ona je to veoma temeljno učinila. Teško da je mogla gore da izabere. Ser Tomas je imao uticaja, kojim bi se, na osnovu svojih načela iz ponosa, kao i iz želje da uopšte čini dobro i da sve koji su u srodstvu s njim vidi kao ljude ugledne u društvu, rado poslužio u korist sestre ledi Bertram, ali poziv njenog muža bio je takav da do njega nikakav uticaj nije mogao da dopre, i pre nego što je ser Tomas imao vremena da smisli neki drugi način na koji bi mogao da im pomogne, između sestara se desio potpuni raskid. To je bila prirodna posledica ponašanja i jednih i drugih, kakvu tako nerazborit brak gotovo uvek povlači. Da bi sebe pošteдела izlišnih prekora, gospođa Prajs o svojoj nameri nije uopšte ni pisala svojoj porodici sve dok se nije udala. Ledi Bertram, koja je bila žena veoma mirnih osećanja, neobično blaga i nemarna po prirodi, zadovoljila bi se time što bi prosto digla ruke od sestre i ne bi više o tome ni mislila; ali gospođa Noris imala je aktivan duh, koji se nije mogao smiriti dok nije napisala dugo i ljutito pismo Fani, ukazala joj na ludost njenog postupka i zapretila joj svim njegovim mogućim rđavim posledicama. Sad je gospođa Prajs bila uvređena i srdita i njen odgovor, u kome je u ogorčenju obuhvatila obe sestre i u kome je bilo tako neučtivih primedaba o ponosu ser Tomasa kakve gospođa Noris bez sumnje nije mogla zadržati za sebe, prekinuo je za duže vreme svako opštenje među njima.

Njihovi domovi bili su tako udaljeni, a krugovi u kojima su se kretali tako različiti da je to isključivalo gotovo svaku mogućnost da jedni štogod čuju o životu onih drugih u toku narednih jedanaest godina, tako da se ser Tomas morao bar veoma začuditi što gospođa Noris uopšte može da im kaže da

je Fani rodila još jedno dete, što im je ona s vremena na vreme saopštavala ljutitim glasom. Ali krajem jedanaeste godine gospođa Prajs više nije mogla sebi da dopusti da bude ponosita ili uvređena, niti da izgubi jedinu rodbinu koja bi možda mogla pomoći. Velika i sve brojnija porodica, muž koji više nije bio sposoban za aktivnu službu, ali koji je i dalje voleo društvo i dobru čašicu, i veoma mali prihodi za zadovoljavanje njihovih potreba prisilili su je da poželi da obnovi ono prijateljstvo koje je tako lakomisleno žrtvovala, pa se obratila leđi Bertram pismom u kome se videlo tako mnogo skrušenosti i obeshrabrenja, toliko preobilje dece i takva oskudica gotovo u svemu drugom da ih je ono moralo navesti da se pomire. Ona se pripremala za deveti porođaj i pošto se tim povodom izjadala i preklinjala ih da se prime kumstva tom detetu koje treba da dođe na svet, nije mogla sakriti koliko veruje da bi oni ubuduće mogli doprineti podizanju osmoro već rođene dece. Njeno najstarije dete je njen desetogodišnji sin, dobar i pametan dečak koji žudi da ode u svet, ali šta ona može da učini? Ima li ikakvog izgleda da bi on od sada mogao korisno da služi ser Tomasu u kakvom od njegovih poslova na Antilima? On se ničega ne bi libio – ili šta ser Tomas misli o Vuliču? Ili kako bi se dečak mogao poslati na Istok?

To pismo nije ostalo bez odziva. Ono je uspostavilo mir i ljubav. Ser Tomas je poslao prijateljske savete i predložio razna zanimanja, leđi Bertram je otpremila novac i rublje za novorođenče, a gospođa Noris je pisala pisma.

Takve su bile neposredne posledice, a iz njih je za nepunu godinu proizašla još veća korist za gospođu Prajs. Gospođa Noris je često govorila ostalima da joj njena jadna sestra i njena porodica ne izbijaju iz glave i da bi ona, i pored toga što su već mnogo učinili za nju, želela da učini još i više; najzad nije imala kuda, nego je morala priznati da bi njena želja bila da se jednoj gospođi Prajs olakša tako što će se potpuno osloboditi brige i troška za jedno od njene mnogobrojne dece.

Kako bi bilo kad bi oni zajednički preuzeli brigu o njoj najstarijoj kćeri, koja sad ima devet godina, i prema tome u dobu je kome treba pokloniti pažnje više nego što to njena jadna mati može da čini? Posao i trošak za to bili bi neznatni za njih u poređenju s dobrom koje bi tako učinili. Ledi Bertram odmah se s njom složila. „Mislim da je to najbolje što možemo učiniti“, rekla je, „hajde da pošaljemo koga po dete.“

Ser Tomas nije mogao pristati tako naprečac i bez uslova. On je raspravljao i oklevao – to je ozbiljan zadatak; tako vaspitana devojka mora se prema tome i opremiti za budućnost, inače se ne bi učinilo dobro delo, nego bi se surovo postupilo kad bi se ona odvojila od svoje porodice. Mislio je o svoja četiri deteta – o dva sina – o rođacima koji se zaljubljuju jedni u druge itd., ali tek što je počeo smišljeno da iznosi svoje razloge protiv toga, prekinula ga je gospođa Noris odgovorom upućenim svima, bez obzira na to da li ju je ko šta pitao ili nije.

„Dragi moj ser Tomase, ja vas savršeno razumem i cenim plemenitost i promišljenost vaših pogleda, koji se zaista potpuno slažu sa vašim ponašanjem uopšte, i s vama se uglavnom slažem što se tiče potrebe da se učini sve što se može za dete koje čovek takoreći preuzme u svoje ruke i ubeđena sam da bih ja bila poslednja na ovom svetu koja bi u takvoj prilici uskratila malenkost kojom bih mogla pomoći. Pošto nemam svoje dece, na koga da gledam kad budem imala makar nešto malo kome da poklonim nego na decu svojih sestara? I ja sam sigurna da je i gospodin Noris pravedan, ali vi znate da sam ja žena koja mnogo ne priča i ne obećava. Ne dopustite da nas kakva sitnica uplaši i spreči da učinimo dobro delo. Dajte toj devojčici lepo obrazovanje i uvedite je u svet kako treba i ja verujem da njeni izgledi na dobru udaju, bez ikakvih daljih troškova, stoje deset prema jedan. A smem reći, ser Tomase, da naša, ili bar *vaša* nećaka, ne bi odrasla u ovom kraju a da joj to ne donese mnoge koristi. Ne velim da će biti tako lepa kao njene rođake. Usudujem se da tvrdim da neće, ali će biti uvedena u društvo u ovom

kraju pod tako povoljnim okolnostima, koje će joj, po svoj prilici, omogućiti da se dobro uda. Vi mislite na svoje sinove – ali zar ne znate da ne postoji gotovo ni najmanja verovatnoća da će se *to* desiti, budući da će oni odrasti i vaspitavati se uvek zajedno kao braća i sestre? To je moralno nemoguće. Ja ne znam ni za jedan takav slučaj. To je, u stvari, jedini siguran način da se takva veza spreči. Pretpostavite da ona bude lepa devojka i da je Tom ili Edmund prvi put vide tek kroz sedam godina; ja bih, bogme, rekla da bi tu moglo svašta da bude. Sama pomisao na to da se dopustilo da ona odraste tako daleko od svih nas u siromaštvu i napuštenosti bila bi dovoljna da se bilo koji od tih dragih, dobrodušnih dečaka zaljubi u nju. Ali ako ona bude od sada rasla naporedo s njima, pa makar bila lepa kao anđeo, ona za njih nikada neće biti ništa više od sestre.“

„Ima mnogo istine u tome što vi kažete“, odgovori joj ser Tomas, „i meni nije ni nakraj pameti da kakvim neozbiljnim smetnjama osujetim plan koji bi tako dobro odgovarao i našem i njenom položaju. Ja sam samo hteo da primetim da se u to ne treba olako upustiti i da moramo to dete da obezbedimo ako hoćemo da to zaista bude pomoć gospođi Prajs, a dobro delo s naše strane, ili da smatramo da smo obavezni da joj od sada obezbedimo, ukoliko do toga dođe, izdržavanje kakvo priliči plemkinji u slučaju da se ne ukaže prilika za takvu udaju kakvu vi tako optimistički očekujete.“

„Ja vas potpuno razumem“, uzviknula je gospođa Noris; „vi ste veoma plemeniti i puni obzira i ubeđena sam da u tom pitanju nikad neće iskrsnuti nesporazum među nama. Što god mogu da učinim za dobro onih koje volim, ja sam, kao što vam je poznato, uvek spremna da zaista i učinim, i mada prema toj devojčici nikada ne bih mogla da osetim ni stoti deo one ljubavi koju gajim prema vašoj dragoj deci, niti bih je, ma u kom pogledu, mogla smatrati toliko svojom kao njih, ipak bih sama sebi bila mrska kad bih je mogla zanemariti. Zar ona nije dete moje sestre? I zar bih mogla da dopustim da ona oskudeva

dokle god ja imam komad hleba koji bih joj mogla dati? Dragi ser Tomase, ja, i pored svih mojih mana, imam dobro srce, i ma koliko siromašna bila, pre bih sebe lišila onoga što je za život neophodno nego što bih učinila nešto što nije plemenito. Stoga ću, ako nemate ništa protiv, pisati svojoj jadnoj sestri i predložiti joj to, a čim se o svemu sporazumemo, *ja* ću se postarati da to dete dovedem u Mensfild; *vi* tu nećete imati nikakva posla. Ja o svom trudu, kao što znate, nikad ne vodim računa. Poslaću Dadu u London da to svrši, a ona može prenoćiti kod svog rođaka sedlara, i detetu se može reći da se tu s njom nađe. Oni mogu iz Portsmuta lako da je pošalju dilihansom, s tim da na nju pripazi neko od ozbiljnijih ljudi koji budu putovali. Mislim da se uvek može naći koja ugledna trgovačka žena ili kogod drugi ko ide u London.“

Ser Tomas više nije imao ništa da prigovori, osim što se tiče Dadinog rođaka, pa je tako namesto toga ugovoren pristojniji, mada manje jeftin sastanak, i smatralo se da je sve uglavljeno, pa su se već svi radovali tako lepom planu. Ako ćemo pravo, osećanje zadovoljstva ne bi trebalo da bude kod svih podjednako jer je ser Tomas bio sasvim rešen da bude pravi i dosledni zaštitnik tog deteta na koje je pao izbor, a gospođa Noris nije ni u snu pomišljala da se izloži ma kakvom trošku za njegovo izdržavanje. U svemu što spada u domet šetnji, razgovora i planova, ona je bila krajnje darežljiva, i niko nije znao bolje od nje da upućuje druge da budu široke ruke, ali njena ljubav prema novcu bila je isto tako jaka kao i ljubav prema zapovedanju i ona je podjednako umela da štedi svoj novac i da troši novac svojih prijatelja. Pošto se udala za čoveka s manjim приходima od onoga što je očekivala, ona je od početka smislila da mora biti veoma štedljiva, i to što je počelo kao mera predostrožnosti ubrzo je postalo nešto što je ona svesno prigrabila kao predmet onog nužnog staranja, koje se nije moglo upraviti na decu jer je nije ni bilo. Da je morala da se brine za svoju porodicu, gospođa Noris možda nikada ne bi ništa uštedela, ali budući da

takve brige nije imala, ništa je nije moglo omesti u čuvarnosti, niti smanjiti zadovoljstvo koje je osećala kad bi svake godine ušteđevinom uvećavala prihod koji nikada nisu ceo trošili. Privržena tom načelu koje joj je bilo za srce priraslo, a kome se nije suprotstavljala iskrena ljubav prema sestri, ona nije ni mogla da teži ničemu drugom osim da bude zaslužna zato što se setila i organizovala tako skupo dobročinstvo, iako je samu sebe tako malo poznavala da se posle tog razgovora vraćala u parohijsku kuću u srećnom uverenju da je najvelikodušnija sestra i tetka na celom svetu.

Kada se o tome ponovo poveo razgovor, ona je svoje gledište detaljnije objasnila, i kad ju je ledi Bertram mirno upitala: „Gde će dete prvo doći, sestro, vama ili nama?“, ser Tomas je, s izvesnim iznenađenjem, čuo da bi za gospođu Noris bilo potpuno nemoguće da uzme ma kakvo učešće u smeštaju devojčice. On je do tada mislio da će ona naročito dobro doći da uveća broj žitelja u parohijskoj kući, da će njena tetka, koja nema svoje dece, želeti da ona bude pokraj nje, ali video je da je bio u velikoj zabludi. Gospođi Noris je bilo žao što mora reći da je potpuno isključeno da devojčica stanuje kod njih, bar u prilikama kakve su tada bile. To je nemoguće zbog dosta slabog zdravlja gospodina Norisa: on ne može da podnosi dečju galamu, kao što ne može ni da leti, a ako se ikada oporavi od svoje kostobolje, onda bi to bilo nešto drugo: ona bi ih tada rado odmenila, ne misleći nimalo o nezgodama; ali ona je baš sada potrebna jadnom gospodinu Norisu u svakom trenutku i ubedena je da bi se njegovo stanje pogoršalo čak i pri samom pomenu nečega takvog.

„Onda je bolje da ona dođe nama“, rekla je ledi Bertram veoma mirno. Počutavši malo, ser Tomas dodade dostojanstveno: „Da, neka naša kuća bude njen dom. Mi ćemo se truditi da izvršimo svoju dužnost prema njoj, a ona će imati tu korist što će biti u društvu svojih vršnjaka i što će imati pravu učiteljicu.“

„Sasvim tako“, uzviknu gospođa Noris, „i jedno i drugo je od velikog značaja, a gospođici Li biće svejedno podučava li

tri devojčice ili samo dve – tu ne može biti razlike. Volela bih samo kad bih mogla da vam budem od veće koristi, ali vidite da činim sve što je u mojoj moći. Nisam od onih koji sebe štede od posla, a Dada će je dovesti, ma koliko meni nezgodno bilo da tri dana ostanem bez svog glavnog savetnika. Držim, sestro, da ćete to dete smestiti u onu belu sobicu na tavanu do soba u kojima su bila vaša deca kad su bila sasvim mala. To će za nju biti najbolje mesto, jer je tako blizu gospođice Li, a nije daleko ni od devojčica, a tu su odmah i sobarice, koje bi joj mogle pomagati kad se oblači i starati se o njenim haljinama, jer mislim da ne bi bilo pravo očekivati da Elis posluhuje i nju pored vaših kćeri. Uistinu, ne vidim gde biste je inače mogli smestiti.“

Ledi Bertram nije se protivila.

„Nadam se da će ona biti dobre naravi“, produži gospođa Noris, „i da će uvideti koliko je neobično srećna što ima ovakve prijatelje.“

„Ako bi imala zaista rđavu narav“, reče ser Tomas, „ne smemo zbog naše dece da je zadržavamo u porodici, ali nemamo razloga da očekujemo takvu nesreću. Verovatno ćemo u njoj otkriti štošta što ćemo poželeti da izmenimo i moramo biti spremni na to da će ona biti veoma slabo obrazovana, da će možda imati neplemenita shvatanja, kao i veoma prostačko ponašanje, koje će nas žalostiti; ali to nisu neizlečive pogreške, i verujem da neće biti opasne za njeno društvo. Da je moja kći *mlađa* od nje, ja bih dovođenje takve drugarice smatrao vrlo ozbiljnim pitanjem, ali budući da nije tako, nadam se da u pogledu njihovog druženja nemamo čega da se plašimo za *njih*, dok za *nju* od toga možemo da očekujemo samo najbolje.“

„I ja mislim isto tako“, povika gospođa Noris, „i to sam jutros govorila mužu. Dete će se obrazovati, rekla sam mu, već samim tim što će biti sa svojim rođakama; ako je gospođica Li i ne nauči ničemu, ona će *od njih* naučiti da bude dobra i pametna.“

„Nadam se da ona neće dosađivati mom psetancetu“, reče ledi Bertram, „jedva sam naučila Džuliju da ga ostavlja na miru.“

„Mi ćemo naići na izvesne teškoće, gospođo Noris“, primeti ser Tomas, „u pogledu razlike koja će se osetiti između tih devojaka dok budu rasle: kako sačuvati kod svojih kćeri svest o njihovom položaju a da ne potcenjuju suviše svoju rođaku, i kako njoj, ne žalosteci je suviše, utuviti da ona nije *gospođica Bertram*. Ja bih voleo da one budu dobre drugarice i ne bih nipošto svojim kćerima dopustio da budu makar u najmanjoj meri nadmene prema svojoj rođaci, ali one, ipak, ne mogu biti jednake. Među njima će uvek biti razlike u društvenom položaju, imanju, pravima i nadama. To je veoma osetljivo pitanje i morate da nam pomognete u našem nastojanju da nađemo pravi način ophođenja s njom.“

Gospođa Noris reče da mu rado stoji na usluzi i premda se sasvim složila s njim da će to biti veoma teško, podržala ga je u nadi da će oni to zajedno lako rešiti.

Lako je poverovati da gospođa Noris nije sestri uzalud pisala. Gospođi Prajs bilo je dosta čudno što je izbor pao na devojčicu, kad ona ima toliko zlatnih dečaka, ali ponudu je primila s velikom zahvalnošću, uveravajući ih da joj je kći veoma dobre naravi, da je dobroćudna i da se nada da oni nikada neće imati razloga da je odbace. Zatim je o njoj govorila kao o dosta nežnoj i slabašnoj devojčici, ali se usrdno nadala da će njenom zdravlju goditi promena vazduha. Jadna žena! Ona je verovatno mislila da bi promena vazduha koristila i ostaloj njenoj deci.

Glava II

Devojčica je srećno prevalila dugi put; u Northemptonu ju je dočekala gospođa Noris, koja je tako uživala u zasluži što joj je prva poželela dobrodošlicu i u važnosti što će je ona dovesti ostalima i preporučiti je njihovoj dobroti.

Fani Prajs imala je u to vreme tek deset godina i mada u njoj, na prvi pogled, nije bilo ničega što bi privuklo, nije, s druge strane, bilo ničega ni što bi odbijalo njene rođake. Ona je bila mala za svoje godine, bez rumenila na licu i bez upadljivo lepih crta; bila je krajnje stidljiva i bojažljiva i trudila se da je što manje primećuju, ali njeno držanje, iako nespretno, nije bilo prosto, glas joj je bio umiljat, a kad je govorila, imala je lep izraz. Ser Tomas i ledi Bertram primili su je veoma srdačno, a ser Tomas, videvši koliko je potrebno ohrabriti je, trudio se da bude veoma prijazan; ali u tome mu je smetalo njegovo veoma ozbiljno držanje, a ledi Bertram, koja se nije ni upola toliko trudila i koja je rekla jednu reč tamo gde bi on izgovorio deset, postala je devoјčici odmah manje strašna od njega samo zahvaljujući svom dobroćudnom osmehu.

Deca su bila sva kod kuće i pri upoznavanju su se ponela vrlo lepo, s mnogo ljubaznosti i bez imalo zbunjenosti, bar što se tiče sinova, koji su, jedan od sedamnaest, a drugi od šesnaest godina, odrasli, visoki za svoje godine, izgledali sasvim kao odrasli ljudi u očima svoje male rođake. Devoјčice su bile zbunjene, zato što su bile mlađe i što su se više bojale oca, koji im se u ovoj prilici obraćao s dosta bezrazložnom ljubaznošću. Ali one su bile suviše navikle na društvo i na pohvale da bi osetile nešto makar slično prirodnoj stidljivosti. I budući da je njihova samouverenost porasla zato što je kod njihove rođake nije uopšte ni bilo, one su ubrzo mogle natenane da razgledaju njeno lice i njenu haljinu.

To su bila neobično dobra deca; sinovi su bili vrlo prijatne spoljašnosti, kćeri nesumnjivo lepe, a svi zajedno bili su dobro izrasli i napredni za svoje godine, zbog čega je razlika u izgledu među rođacima bila upadljiva; osim toga, oni su, zahvaljujući vaspitanju, imali drukčije držanje; niko ne bi pomislio da su devoјčice po godinama tako blizu kao što su stvarno bile.

U stvari, razlika između najmlađeg ser Tomasovog deteta i Fani nije bila veća od dve godine. Džulija Bertram imala je

tek dvanaest godina, a Marija je bila samo godinu dana starija od nje. Međutim, mala gošća bila je nesrećna kako se samo zamisliti može. Uplašena od svih, puna stida zbog same sebe i čežnje za kućom koju je ostavila, ona nije znala kud da gleda i nije mogla da govori tako glasno da je čuju ili da ne zaplače. Gospođa Noris joj je celim putem od Northemptona govorila o čudesnoj sreći koja ju je snašla i o neobično velikoj zahvalnosti i dobrom ponašanju kojima ta sreća treba da urodi kod nje i njena svest o nesreći bila je stoga još veća zato što je mislila da je ružno od nje što nije srećna. Pored toga, i umor od tako dugog puta postao je ubrzo ne mala nevolja. Uzaludna su bila ser Tomasova dobronamerna snishodljivost i zvanična predviđanja gospođe Noris da će ona biti dobra devojčica; uzalud se ledi Bertram osmehivala i pozivala je da sedne na sofu pokraj nje i psetanceta, uzalud je čak doneta i torta s ogrozdnom da bi joj se ugodilo; jedva je progutala dva zalogaja kad su je suze zagušile i pošto je izgledalo da će joj san biti najbolji prijatelj, odveli su je da svoju tugu stiša u postelji.

„Ovaj početak ne obećava mnogo“, rekla je gospođa Noris kad je Fani izišla iz sobe. „Posle svega što sam joj na putu govorila, mislila sam da će se bolje ponašati; rekla sam joj kako će mnogo zavisiti od toga ako odmah u početku bude dobra. Bojim se da nije malo prkosna po prirodi – njena majka je bila takva; ali mi moramo biti strpljivi s takvim detetom, i nisam sigurna da je njena žalost zbog odlaska od kuće u stvari nešto rđavo, jer je to, i pored svih mana, ipak bila njena kuća, a ona još ne može da shvati koliko će ovom promenom dobiti, ali, ipak, treba u svemu biti umeren.“

Međutim, bilo je potrebno više vremena nego što bi gospođa Noris bila voljna da dopusti da se Fani pomiri s novim životom u Mensfild parku i sa rastankom od svih na koje je bila navikla. Ona je bila veoma osetljiva, a okolina ju je premalo razumela da bi s njom postupala kako treba. Niko nije namerno bio neljubazan, ali niko se nije naročito ni trudio da joj olakša.

Odmor koji je sutradan dat gospođicama Bertram, da bi im se pružila prilika da se bez žurbe upoznaju i pozabave svojom malom rođakom, slabo je doprineo njihovom zbliženju. One nisu mogle drukčije doli da je smatraju beznačajnom kad su otkrile da ima samo dva svilena pojasa i da nikad nije učila francuski, a kad su primetile da je malo iznenađena njihovim duetom, koji su bile ljubazne da joj odsviraju, nisu mogle da učine ništa više nego da joj velikodušno poklone neke svoje igračke do kojih im je bilo najmanje stalo i da je ostave samu, dok su se one uputile da se pozabave igrom koju su najviše volele u to vreme – da prave veštačko cveće ili da traće staniol.

Fani, bilo da je bila blizu svojih rođaka ili daleko od njih, u učionici, salonu ili u parku, bila je uvek podjednako izgubljena i uvek se od svakoga i na svakom mestu nečega plašila. Bila je obeshrabrena ćutanjem ledi Bertram, uplašena ozbiljnim izgledom ser Tomasa i sasvim poražena opomenama gospođe Noris. Njeni rođaci, stariji od nje, poražavali su je primedbama o njenom rastu i zbunjivali je zapažanjem njene bojažljivosti; gospođica Li čudila se njenom neznanju, a sobarice su se podsmevale njenim haljinama; kad se tim jadima doda sećanje na njenu braću i sestre, među kojima je ona uvek bila važna kao drug u igri, učiteljica i bolničarka, onda je izvesno da je oćajanje koje je pritislo njeno malo srce moralo biti teško.

Sjaj ove kuće ju je zaprepastio, ali je nije mogao utešiti. Sobe su bile prevelike da bi se ona po njima slobodno kretala; mislila je da će pokvariti sve što dodirne, pa se šunjala po kući neprestano u strahu od nečega; često se povlačila u svoju sobu da plače, i devojčica o kojoj se u salonu govorilo uveče, pošto bi otišla, kao o detetu koje, izgleda, uviđa kako se samo poželeti može koliko je neobično srećno, okonćavala je svakog dana svoje jade jecanjem i tako bi i zaspala. Tako je prošla nedelja dana a da to niko nije ni slutio zbog njenog mirnog, pasivnog držanja, ali jednog jutra našao ju je njen rođak Edmund, mlađi sin ser Tomasov, gde sedi na tavanskim stepenicama i plače.